

Korkein hallinto-oikeus
PL 180
00131 Helsinki

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUELLE

ASIA

Valitus maakuntakaavan hyväksymisestä

PÄÄTÖS, JOSTA VALITETAAN

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto 11.6.2018 § 5

VALITUKSENALAINEN
HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Antopäivä: 29.4.2020

Päätösnumero: 20/0240/1

Diaarinumerot: 01021/18/4101; 01025/18/4101; 01068/18/4101;
01092/18/4101; 01114/18/4101; 01115/18/4101; 01119/18/4101;
01143/18/4101

VALITTAJA

Tolvan paliskunta
c/o poroisäntä Olavi Lämsä
Valtatieviisi 741
98780 MAANINKAVAARA
0400 216 516
tolvanpaliskun@outlook.com

VALITUSLUPAHAKEMUS

OIKEUDENKÄYNNISTÄ HALLINTOASIOISSA ANNETUN LAIN 111 §:n MUKAINEN VALITUSLUVAN PERUSTE

I. Yleistä:

Tolvan Paliskunta katsoo, että sille tulee myöntää asiassa valituslupa hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtien perusteella, sillä asian saattamiseen Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta *asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen* vuoksi. Lisäksi valitusluvan myöntämiseen on *muu painava syy*.

Asiassa on tiivistetysti kyse siitä, että Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto on hyväksynyt 3. vaihemaakuntakaavan Maaningan tuulivoimaloiden alueen varausmerkinnällä tv 1-367, joka mahdollistaa ns. Kuusamon Maaningan tuulivoimahankkeen. Kaavamerkintöjen mukaisesti kyseinen hanke toteutettaisiin Tolvan paliskunnan alueelle, jolla sijaitsee harjoitettavan porotalouden kannalta keskeisin ja tärkein laidunalue. Toteutuessaan tuulivoimalahanke sijoitettaisiin keskelle kyseistä laidunaluetta tavalla, joka estää nykymuotoisen porotalouden harjoittamisen ja johtaa tilanteeseen, jossa Tolvan paliskunnan poromiehet menettäisivät elinkeinonsa.

II. Asiassa tapahtuneesta ilmeisestä virheestä:

Valitusluvan myöntämistä puoltava ilmeinen asia- ja menettelyvirhe perustuu asian selvittämisessä, harkintavallan käytössä ja laintulkinnassa tapahtuneisiin virheisiin sekä laiminlyönteihin.

Poronhoitolain 2 § kieltää *sellaisen maankäytön poronhoitoalueella, josta aiheutuisi huomattavaa haitta poronhoidolle*. Maakuntakaavan määräykset tuulivoimaloiden aluevaraus merkinnän osalta ovat poronhoitolain vastaisia eikä niillä turvata porotalouden, poronhoidon tai sen alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Kuusamon Maaningan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen 20.10.2016 (YVA) johtopäätöksen mukaisesti hankkeen vaikutus poronhoidolle on merkittävän kielteinen. Hankkeella on vaikutuksia laajemmalle kuin itse hankealueelle ja se vaikuttaa Tolvan paliskunnan toiminnan jatkumisen edellytyksiin kielteisesti.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 § edellyttää *kaavan perustumista sen merkittävien vaikutusten arviointiin, tutkimuksiin ja suunnitteluun*. Kuusamon Maaningan tuulivoimalaselvitysalue (se) on maakuntakaavaprosessin aikana muutettu tuulivoimaloiden alueeksi (tv-1) -merkinnällä ilman tarvittavia todellisia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia selvityksiä, joihin kyseinen muutos voisi perustua. Maaningan tuulivoimahankkeen vaikutukset poronhoidolle ja Pohjois-Kuusamon luontoon pohjautuvalle elinkeinolle ja metsäsaamelaiselle poronhoitokulttuurille ovat käytännössä jääneet maakuntakaavaprosessissa kokonaan selvittämättä. Hyväksytyt maakuntakaavan selvitykset eivät siten ole kokonaisuutena olleet riittäviä Maaningan tuulivoimaloiden alueen varausmerkinnän osalta ja kaava on ennakkoratkaisun KHO 2016:14 vastainen.

Maakuntakaava on myös maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n sekä kaavaa laadittaessa voimassa olleiden valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden vastainen, sillä niiden mukaan poronhoitoalueella tulisi turvata poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset, mikä ei valituksen alaisen kaavamerkinnän vuoksi toteudu. Maakuntakaava aiheuttaa lisäksi jäljempänä todetuin tavoin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa Tolvan paliskunnalle.

III. Muusta painavasta syystä:

Valitusluvan myöntämistä puoltaa muuna painavana syynä se, että maakuntakaavalla ja siitä annettavalla ratkaisulla on erittäin suuri taloudellinen merkitys Tolvan paliskunnalle. Otettaessa huomioon Maaningan tuulivoimaloiden aluevarausmerkinnän kielteinen vaikutus poroelinkeinolle, uhkaavat maakuntakaavan määräykset koko Tolvan paliskunnan olemassaoloa puhumattakaan alueen poronhoitajien taloudellisista menetyksistä, jonka elinkeinon päättymisen aiheuttaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti maakuntakaava laadittaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota muun ohella maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Kaava ei myöskään saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa alueen oikeudenhaltijoille.

Maaningan tuulivoimahanke aiheuttaa alueen poroelinkeinolle noin 2000 hehtaarin suoran laidunmenetyksen alueella, joka on Tolvan paliskunnan tärkein vasoma- ja laidunalue. Tuulivoimahankkeen välittömässä vaikutuspiirissä laiduntaa yli 70 prosenttia paliskunnan kaikista poroista. Muita korvaavia laidunalueita ei ole. Valituksessa yksityiskohtaisesti kuvattujen tutkimusten mukaan porot ja erityisesti vaatimet vasoma-aikana ovat erityisen herkkiä tuulivoiman aiheuttamalle häiriölle, minkä vuoksi ne välttävät tuulivoimapuistoja sellaiselle etäisyydelle, joka tuhoaa alueen luontaisen laidunkierron. Tämä taas johtaa porojen siirtymiseen pois tuulivoimahankkeen piiristä ja samalla paliskunnan tärkeimmältä sekä ainoalta rauhalliselta vasoma- ja laidunalueelta. Seurauksena on vasojenmenetyksiä ja sitä kautta tulon menetyksiä, poronhoitotöiden häiriintymistä, lisäruokinta- ja kuljetustarvetta sekä porojen siirtymistä ei-toivotuille alueille, kuten vakituisen asutuksen ja viljelysten pariin. Maaningan tuulivoimaloiden alueen varausmerkinnän mahdollistama tuulivoimahanke aiheuttaa näin ollen Tolvan paliskunnalle huomattavat tulomenetykset vasahävikin muodossa ja samalla lisääntyviä kustannuksia.

Mainittujen perusteiden ja erityisesti hankkeen aiheuttaman luontaisen laidunkierron estymisen sekä vasahävikistä koituvien tulomenetysten vuoksi porotaloudella ja Tolvan paliskunnalla ei ole enää jatkossa toimintaedellytyksiä. Tämä taas tarkoittaa käytännössä poroelinkeinon päättymistä ja siten erittäin suurta taloudellista menetystä alueen poromiehille. Samalla myös alueelle leimallinen metsäsaamelainen poronhoitokulttuuri menetetään. Kyseessä on näiltä osin maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettu kohtuuton haitta.

IV. Lopuksi:

Valituksenalainen maakuntakaava ja hallinto-oikeuden ratkaisu on edellä tiivistetysti esitetyin tavoin ilmeisen virheellisenä suoraan useiden maankäyttö- ja rakennuslain säännösten vastainen. Lisäksi asialla on valitusluvanhakijalle erittäin olennainen taloudellinen ja kulttuurillinen merkitys. Näillä perusteilla valitusluvan edellytykset ovat kiistatta olemassa ja valituslupa on siten Tolvan paliskunnalle myönnettävä.

VALITUS

VAATIMUKSET

Tolvan paliskunta vaatii kunnioittavasti, että Korkein hallinto-oikeus kumoo valituksenlaiset Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuuston 3. vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskevat päätökset Kuusamon kaupungin Maaningan tuulivoimaloiden alueen (tv-1 367) osalta.

Lisäksi Tolvan paliskunta vaatii, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitto veloitetaan korvaamaan paliskunnan oikeudenkäyntikulut ilman arvonlisäveroa laillisine korkoineen myöhemmin esitettävän laskun mukaisesti kuukauden kuluessa siitä, kun Korkein hallinto-oikeus on antanut asiassa ratkaisunsa.

PERUSTELUT

I. Taustaksi:

Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuusto on hyväksynyt 3. vaihemaakuntakaavan. Kaavassa todetuin tavoin Maaningan tuulivoimaloiden alueen varausmerkintä (tv-1 367) suunnitellaan valmisteluaineiston perusteella yhteensä 54 tuulivoimalan rakentamista. Tämä tarkoittaisi käytännössä kahta erillistä ja laajaa tuulivoimala-alueita voimalapaikkoineen ja niitä palvelevine tieverkostoineen ja maa-ainesten ottopaikkoineen Tolvan paliskuntaan kuuluvalla erämaa-alueelle, jossa ei ennestään ole harjoitettu muuta kuin poronhoitoa ja metsätaloutta.

Tuulivoimahanke sijoittuu alueen poronhoito-oikeuden omaavan Tolvan paliskunnan tärkeimmälle laidunalueelle, jolla laiduntaa yli 70 prosenttia paliskunnan kaikista poroista vuotuisen laidunkiertonsa eri vaiheissa (vasoma, kesälaidun, rykimä, syystalvi). Paliskunta itsessään on alueen poronomistajista ja alueellisesti yhtenäisestä porotalouden toimintaympäristöstä koostuva toimija. Paliskunta käsittää alueellisesti erilaiset vuodenaikakohtaiset laitumet ja muut poronhoidon kannalta merkitykselliset toiminnalliset alueet sekä poronhoitoa palvelevan infrastruktuurin.

Maakuntakaavan valmisteluaineistosta ilmenevin tavoin Maaningan tuulivoimahanke pirstoisi osiin Tolvan paliskunnan tärkeimmän laidunalueen, josta menetettäisiin hankkeen toteutuessa suoraan 2000 hehtaaria. Mainittu alue käsittää tuulivoimalat (54 kpl), ja niihin jokaiseen lisätyn 500 metrin vaikutusalueen. Epäsuoria laidunmenetyksiä kyseinen laskelma ei huomioi lainkaan. Kyseessä on alueen ainoa rauhallinen laidun, jolla merkitään vuosittain lähes 80 prosenttia paliskunnan vasoista. Korvaavia laidunalueita ei ole. Alueen merkitys Tolvan paliskunnalle on siten porotaloudellisesta näkökulmasta kiistaton ja sen menettäminen johtaisi poroelinkeinoon päättymiseen kyseisellä alueella. Vastaavasti Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on ratkaisussaan huomauttanut, ettei hanketta voida toteuttaa alkuperäisessä suunnitellussa laajuudessaan.

Tolvan paliskunta katsoo jäljempänä tarkemmin ilmenevillä perusteilla, että edellä kuvatussa tilanteessa maakuntakaavan aluevarausmerkintä Maaningan tuulivoimaloiden alueesta aiheuttaa paliskunnalle ja poromiehille kohtuutonta haittaa, mitä Pohjois-Suomen hallinto-oikeus ei ole ratkaisussaan huomioinut. Toisin kuin hallinto-oikeus on katsonut, ei kaavamerkinnällä myöskään edistetä siltä vaadittavia

poronhoidon alueidenkäyttöliisten edellytysten turvaamista. Lisäksi Tolvan paliskunta katsoo vielä toisin kuin hallinto-oikeus, ettei kyseiseen kaavamerkintään liittyvät selvitykset ole olleet riittäviä.

II. Maakuntakaavan sisältövaatimuksista ja Maaningan tuulivoimahankeen vaikutuksista Tolvan paliskuntaan ja porotalouteen sekä kohtuuttomasta haitasta:

Poronhoitolain 2 §:n mukaan *poronhoitoalueella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuisi huomattavaa haittaa poronhoidolle.* Vastaavasti poronhoitolain 3 § takaa poronhoidolle vapaan laidunnusoikeuden poronhoitoalueella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaan *maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota muun ohella maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ja alueen kulttuuriperinnön vaalimiseen. Saman lainkohdan mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei alueen oikeudenhaltijoille aiheudu kohtuutonta haittaa.*

Oikeuskirjallisuudessa¹ on erikseen maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n soveltamisesta todettu, että *kaavan kohtuullisuuden arvioimisessa on kysymys useimmiten taloudellisista seikoista, vaikka muillakin tekijöillä voi olla kohtuullisuuden arvioinnissa merkitystä. Taloudellisen aseman osalta kohtuullisuuden arvioinnin lähtökohta on taloudellisen aseman vertailu ennen kaavan laatimista ja sen arviointi kaavan laatimisen jälkeen. Mikäli kaavoitus aiheuttaa oikeudenomistajan asemaan merkittävän muutoksen, on kysymys kohtuuttomuudesta.*

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan Maaningan tuulivoimahanke koskeva aluevarausmerkintä aiheuttaa alueen poronhoitolain mukaisen poronhoito-oikeuden omaavalle Tolvan paliskunnalle ja sen poronhoitajille maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Siltä osin kuin hankkeen suorat taikka epäsuorat vaikutukset ulottuisivat mahdollisesti valtion maille, on Maaningan tuulivoimaloiden aluevarausmerkintä tästä valituksesta ilmenevillä perusteilla poronhoitolain säännösten vastainen.

Maaningan tuulivoimahankeen vaikutuksia Tolvan paliskuntaan ja poronhoitoon on selvitetty hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä² (YVA). Tämän mukaan Tolvan paliskunnan todellinen laidunnusala poroille on noin 948 neliökilometriä. Paliskunnan laidunalueet sijoittuvat järvien väliselle vaara-alueelle. **Parhaimmat ja yhtenäisimmät laidunalueet sijaitsevat paliskunnan alueen koillisosissa Riisitunturin, Mourujärven ja Kitkan vesistön rajaamalla noin 430 neliökilometrin alueella, jonne Maaningan tuulivoimahanke kokonaisuudessaan sijoittuu. Alueella laiduntaa arviolta noin 60 — 70 prosenttia paliskunnan poroista.** Hankealueen pohjoisosaan sijoittuu rykimäalue (syyslaidunalue). Saman laajuiset syyslaidunalueet sijoittuvat myös hankealueen molemmin puolin itään ja länteen. Hankealueen pohjoisosa ja kaakkoiskulmaus sijoittuvat vasomisaalueille (kevätlaitumet) ja eteläosa hankealueesta on tärkeää loppolaidunta. Pohjois-osan rykimä- ja vasomisaalueet sijoittuvat jäkälälaidunalueelle. **Porojen luontaiset laidunkiertoreitit kulkevat lännestä ja etelästä kohti pohjoista Maaningan hankealueen poikki.** Syksyisin porot palaavat takaisin samoja reittejä kulkien. **Hankealueella ja sen**

¹ Kuusiniemi, K., Ekroos, A., Kumpula, A. ja Vihervuori, P. (2013) Ympäristöoikeus, s. 443.

² Kuusamon Maaningan tuulivoimahankeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen 20.10.2016

läheisyydessä merkitään vuosittain jopa 80 prosenttia paliskunnan kaikista vassoista. Arviolta noin puolet alueella merkityistä poroista jää alueelle myös talveksi. Hankealue on merkittynä sekä maakuntakaavassa että Kuusamon kaupungin strategisessa yleiskaavaluonnoksessa poronhoidon kannalta tärkeäksi alueeksi.

YVA- selostuksen arvion mukaan molemmista Maaningan tuulivoima-alueen hankevaihtoehtoista (VE1 ja VE2) aiheutuu merkittäviä kielteisiä vaikutuksia poronhoitoon: Hankealue sijoittuu paliskunnan parhaalle laidunalueelle. Suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat myös rykimä- ja jäkälälaidunalueelle. Hankealueen pohjoisosa on tärkeä vasomisalue. Hanke vähentää hyvien ladunmaiden määrää. Laidunkiertoreitti kulkevat hankealueen lävitse- ja hanke voi vaikuttaa merkittävästi porojen laidunkiertoreitteihin. Porot voivat ajautua alueille, joilla ne aiheuttavat enemmän haittaa ja joilla ne eivät saa laadukasta ravintoa. Tuulivoimahankkeen toteutuminen voi vaikeuttaa porojen ohjaamista ja kuljettamista poroaitoihin, minkä vuoksi poronhoitotyöt voivat lisääntyä ja porotalouden kannattavuus sitä myöten heikentyä.

Paliskuntain yhdistyksen tehtävänä on poronhoitolain 20 §:n mukaisesti huolehtia poronhoitoon liittyvästä tutkimuksesta ja toimia porotaloutta koskevana asiantuntijaorganisaationa muun ohella maankäyttöasioissa. Paliskuntain yhdistyksen vaihemaakuntakaava ehdotuksesta 24.11.2017 annetusta lausunnossa on **suositettu tuulivoimahankealuetta koskevan kaavamerkinnän poistamista ja todettu seuraavaa.**

Hanke sijoittuu porojen vasoma-alueelle ja paliskunnan tärkeimmälle kesälaidunalueelle, missä vuosittain merkitään 66 — 74 prosenttia paliskunnan vassoista. Tämä kuvaa alueen suurta merkitystä paliskunnalle. Porot ovat vasoma-aikana erityisen herkkiä muiden maankäyttömuotojen aiheuttamille häiriöille. **Vasoma-alue hyvin todennäköisesti menetetään hankkeen vaikutuksesta.** Myös porojen kokoaminen ja kuljettaminen tokkana vasanmerkintään on erittäin häiriöherkkää. Se vaatii myös sen, että porot ovat valmiiksi suurissa tokissa eivätkä hajallaan, kuten hankkeen vaikutuksesta todennäköisesti tulee käymään. **Hankealue on paliskunnan ainoa rauhallinen kaira, missä porot voivat laiduntaa rauhassa. Hankkeessa ei ole huomioitu sitä, miten kriittisen tärkeälle alueelle hanke sijoittuu.** Paitsi hankealueen merkitys paliskunnalle myös se, miten laajasti porot välttävät hankealuetta, tulee ottaa huomioon laidunvaikutuksia arvioitaessa. EPV Tuulivoima Oy:n muistiossa luetellut hankkeen lieventämisvaikutukset ovat jonkin toisentyyppisen hankkeen lieventämiskeinoja (turvesuo ja kaivos). **Hanke on aivan liian laaja. Tolvan paliskunnan poronhoidolle elintärkeälle alueella se aiheuttaisi poronhoidolle siten kohtuuttomat haitalliset vaikutukset. Koko paliskunnan toiminta on vaarassa, jos hanke toteutetaan sellaisena kuin nyt esitetty.**

Tolvan paliskunta toteaa, että tuulivoimahankkeiden vaikutuksia porotalouteen on käsitelty useissa Pohjoismaisissa tutkimuksissa³. Näiden tutkimusten mukaan **porot ja etenkin vaatimet, joita on keskimäärin yli 80 %:a porokarjasta, ovat herkkiä ihmistoiminnan ja infrastruktuurin aiheuttamalle häiriölle. Tämä korostuu varsinkin kevättalvella tiineyden loppuvaiheessa vasoma-aikana ja sen jälkeen.** Vasomisaikana porot ja erityisesti vaatimet välttivät tuulivoimapuistoja jopa 3,5 km päähän eikä tilanteen normalisoitumisesta myöhemmin ole havaittu viitteitä. Porojen laidunalueen välttämistä on kyseisissä tutkimuksissa ilmennyt sekä elinpiirin valinnan tasolla että elinpiirin sisällä tapahtuvalla laitumen valinnan tasolla. **Tutkimuksissa**

³ Skarin A. & B. Ahman (2014). Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective. *Polar Biology* 37 s. 1041–1054, ja Skarin, A. Nellemann C. Rönnegård L. Sandström P. & H. Lundqvist (2015). Wind farm construction impacts reindeer migration and movement corridors. *Landscape Ecology* 30: 1527-1540.

porot lakkasivat käyttämästä tai käyttivät vähemmän tuulivoimapuistojen läheisyydessä sijainneita vakiintuneita kulkureittejään ja/tai liikkuivat nopeammin kyseisen alueen poikki tavalla, joka muuttaa peruuttamattomasti porojen luontaista laidunkiertoa. Ruotsissa saatujen kokemusten mukaan porojen kuljettaminen tuulivoimaloita vasten ei onnistu. Tutkimuksissa⁴ on myös havaittu, että tuulivoimaloiden rakennusajan pituuden lisääntyessä kielteiset vaikutukset laiduntamiseen korostuvat.

Tolvan paliskunta korostaa erityisesti, että mainittujen tutkimusten lähdeaineistosta todettavin tavoin **tutkimusten kohteena olleet tuulivoimapuistot ovat olleet Maaningan tuulivoimahankkeeseen verrattuna hyvin pieniä alle kymmenen tuulivoimalaa käsittäviä kokonaisuuksia**, jotka on rakennettu sellaiselle alueelle, jossa on ennestään ollut muuta ihmistoimintaa toisin kuin suunnitellulla Maaningan tuulivoima-alueella. Tutkimusten tulosten mukaan **seuraukset poronhoidolle ovat olleet merkittäviä siitäkin huolimatta, että kyseessä ovat olleet alle kymmenen voimalan kokonaisuudet** alueella, jossa porot ovat tottuneet ihmistoimintaan. Lisäksi Maaningan tuulivoimahankkeen rakennusaika olisi hankkeen koon takia useita vuosia, mikä entisestään lisäisi kielteisiä vaikutuksia poronhoidolle.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ratkaisu on olennaisilta osiltaan perustunut siihen, että vaihemaakuntakaavan yhteydessä on ollut tehtävänä ainoastaan arvioida, *voidaanko alueelle ylipäätään muun muassa poronhoidon toimintaedellytykset huomioon ottaen osoittaa seudullisesti merkittävä tuulivoimapuisto (vähintään 10 tuulivoimalaa).* Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan tällaisen vähintään 10 tuulivoimalaa sisältävän alueen sijoittaminen hankealueelle on *kaavan reunaehdot huomioiden mahdollista, vaikkakaan hanketta ei voitane toteuttaa alkuperäisessä laajuudessaan.* Tämä näkemys on valitettavan virheellinen. Edellä viitattujen tutkimustulosten valossa **alueelle ei ole mahdollista sijoittaa edes kymmentä tuulivoimalaa ilman, että se tuhoaisi luontaisen laidunkierroksen aiheuttaen kohtuutonta haittaa Tolvan paliskunnalle ja porotaloudelle.**

YVA-menettelyn, Paliskuntain yhdistyksen asiantuntijalausunnon sekä mainittujen Pohjoismaisten tutkimusten perusteella voidaan yhteenvedona todeta Maaningan tuulivoimaloiden alueen varausmerkinnän mahdollistaman tuulivoimahankkeen aiheuttavan huomattavat suorat ja epäsuorat laidunmenetykset Tolvan paliskunnalle. **Laitumia menetettäisiin vähintään 2000 hehtaaria ja kestävämmäksi asian tekee laidunmenetysten sijainti ja niiden kriittisyys alueen poronhoidon kannalta. Otettaessa huomioon, että hankealueella merkitään vuosittain lähes 80 prosenttia paliskunnan vasoista, heikentää keskeisten vasoma-alueiden menetys Tolvan paliskunnan vasantuottoa varovaisten arvioiden mukaan noin 55 prosenttia, vaihteluvälin ollessa +/- kymmenen prosentin luokkaa.** Paliskunnan ja poronhoitajien tulot ovat suoraan verrannollisia vuotuisen vasantuottoon, sillä suurin osa teurastettavista poroista on aina saman kesän vasoja.

Maaningan tuulivoimahanke pakottaisi porot siirtymään pois nykyiseltä hankealueelta lähemmäs vakituista asutusta ja lähialueiden laajasti viljeltyjä alueita. Poronhoitolain 36 §:n mukaisesti paliskunnan on estettävä tämä, mikä puolestaan aiheuttaa Tolvan paliskunnalle aikaisempaan verrattuna merkittävän määrän lisätyötä ja siitä aiheutuvia työ- ja kuljetus sekä ruokinta- ja muita korvauskustannuksia. Laskennallisesti kustannusten nousu on Paliskuntain yhdistyksen alustavan kannanoton mukaisesti satojen prosenttien luokkaa nykyiseen verrattuna.

⁴ Helldin, J.O., Jung, J., Neumann, W., Olsson, M., Skarin, A. & F. Widemo (2012). The impacts of wind power on terrestrial mammals. The Swedish Environmental Protection Agency. Natur-värdsverket.

Tuulivoimahanke vaikeuttaisi myös poronhoitotoita alueella, sillä kesällä vasanmerkkintä ja syksyllä erotukset häiriintyvät ja hankkeen myötä alueelle rakennettava tiheä tieverkosto estää porojen aitaan kuljettamisen, koska porot lähtevät herkästi seuraamaan teitä. Talvellakin tuulivoimaloiden vuoksi auki pidettävät tiet lisäävät rauhattomuutta ja porovarkauksia alueella sekä aiheuttavat vaaraa liikenteelle porojen seurattessa lumista maastoa helpommin kuljettavia tuloteitä kohti voimakkaasti liikennöityä Valtatie 5:sta. Lisäksi tuulivoimahankeen myötä rakennettavat kaksi voimajohtolinjaa Jumiskoon ja Viipusjärvelle pirstoisivat nyt kysymyksessä olevaa merkittävää laidunalueita ja sen läheisyydessä olevia muita laidunalueita varsinaisten tuulivoimaloiden sijaintia huomattavasti laajemmalla alueella muuttaen samalla myös porojen luontaista laidunkiertoa peruuttamattomasti muuallakin kuin hankealueella. Kyseiset voimajohtolinjat vaikuttaisivat edellä mainittua vastaavasti haitallisesti myös porojen erotuksiin ja kuljettamisiin.

Hankkeella on kokonaisuutena edellä esitetyn perusteella vaikutuksia huomattavasti laajemmalle kuin itse hankealueelle. Keskeisen laidun- ja vasomisalueen menettäminen veisi yli puolet paliskunnan vuosittaisista tuloista ja samalla kasvattaisi kustannuksia nykyisestä. Korvaavia vaihtoehtoja ei esitettyin tavoin ole. Tämä käytännössä lakkauttaa poronhoidon koko alueelta ja uhkaa siten Tolvan paliskunnan olemassaoloa, toimintaa ja sen jatkumisen edellytyksiä. Samalla alueen poromiehistä valtaosa menettäisi nykyisen elinkeinonsa. Samalla myös alueelle leimallinen metsäsaamelainen poronhoitokulttuuri menetettäisiin. Hankealueella poronhoidosta toimeentulonsa saavia poronhoitajia on yli viisikymmentä ja poronhoidosta välillisesti toimeentulonsa saavia tätäkin enemmän. Kyseessä on siten näiltä osin maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettu kohtuuton haitta, joka sellaisenaan estää maakuntakaavan Maaningan tuulivoimahankeä koskevan kaavamerkinnän hyväksymisen.

Ilmatieteenlaitoksen ylläpitämän tuuliatlaksen (liitteenä) mukaan Maaningan tuulivoimahankealue ei myöskään sijaitse tuulivoimatuotannon kannalta parhaalla mahdollisella alueella. Kun tähän tosiasiaan verrataan hankkeen porotaloudelle aiheuttamia lukuisia haittoja ja sen aiheuttamaa poroelinkeinon menetystä, ei maakuntakaavan kyseistä tuulivoimahankeä koskevaa kaavamerkintää voida pitää muutoinkaan perusteltuna.

III. Valtakunnallisista alueiden käyttötavoitteista ja niiden vaikutuksesta Tolvan paliskuntaan ja porotalouteen sekä poroelinkeinoon:

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maakuntakaavaa laadittaessa voimassa olleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaan poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.⁵

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava ei edellä kuvatuin tavoin kuitenkaan edistä poronhoidon alueidenkäytöllisten edellytysten turvaamista Maaningan tuulivoimapuistohankkeen takia. Maakuntakaavan Maaningan tuulivoimaloiden aluevaraus merkintä on siten tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain vastainen salliessaan suuren tuulivoimahankeen sijoittumisen alueella harjoitettavan

⁵ Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, kohta 4.7, Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet, 13.11.2008

poroelinkeinon kannalta kaikkein keskeisimmälle ja tärkeimmälle laidunalueelle tavalla, joka käytännössä estää poronhoidon harjoittamisen ja lakkauttaa kyseisen elinkeinon. Kaavamääräyksillä ei siten ole turvattu poronhoidon edellytyksiä lain edellyttämin tavoin.

IV. Maakuntakaavaa koskevien selvitysten riittämättömydestä:

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja edellyttämiin tutkimuksiin ja selvitykseen. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuurilliset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla arvioidaan olevan olennaisia vaikutuksia.

Maaningan tuulivoimahanke on alun perin ollut maakuntakaava luonnoksessa selvitysalueena (se) mutta maakuntavaltuustolle esiteltyyn ehdotukseen se oli kaavaprosessin aikana yllättäen muutettu tuulivoima-alueeksi tv-1 -merkinnällä. Tämä on tapahtunut kesken asian selvittämisen ilman tarvittavia todellisia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia selvityksiä, joihin kyseinen kaavamuutos voisi perustua.

Asian valmisteluaineiston perusteella on havaittavissa, **että tuulivoimahankkeen vaikutuksia poronhoidolle ja poroelinkeinolle ei ole todellisuudessa selvitetty.** Kaavaselostuksen aluekohtaisten selvitysten mukaisesti näitä on Maaningan tuulivoimala-alueeseen osalta käsitelty lähinnä 14.9.2017 päivätyssä muistiossa, joka on hankkeentoteuttajan ja siitä pääasiallisesti hyötyvän EPV Tuulivoima Oy:n laatima. Kuten Tolvan paliskunta on useassa eri kaavaprosessin vaiheessa tuonut esiin ovat kyseisen muistion näkemykset puolueellisia ja hanketoimijan näkökulmaa ja etua korostavia. Vastaavasta ovat myös Lapin ELY- keskus ja Paliskuntain yhdistys huomauttaneet 14.3.2017 ja 24.11.2017 antamissaan lausunnoissaan. Muistiossa ei tuoda esiin edellä mainittuja alueen porotaloudelle kielteisiä seikkoja kuin korkeintaan pintapuolisesti ja vähätellen. Niin ikään tuulivoimahankkeen vaikutukset poronhoidolle, ja Pohjois-Kuusamon luontoon pohjautuvalle elinkeinolle sekä metsäsaamelaiselle poronhoitokulttuurille ovat käytännössä jääneet maakuntakaavaprosessissa kokonaan selvittämättä.

Edelleen asiassa laaditun Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) jälkeen Maaningan tuulivoimahankkeen edellytykseksi on noussut ns. Jumiskon sähkönsiirtolinja, jonka YVA -menettely on vasta hiljattain käynnistetty Lapin ELY-keskuksen tarvehankintapäätöksellä. Tämä päätös on perusteluidensa mukaan tehty sen vuoksi, ettei siirtolinjan haitallisia ympäristövaikutuksia poronhoidolle ole selvitetty. Poronhoidon perustuessa poronhoitolain mahdollistamaan vapaaseen laidunoikeuteen on selvää, että maankäytöllä on aina merkittäviä vaikutuksia alueella harjoitettavaan poronhoitoon. Tämän vuoksi hankkeen kokonaisvaikutuksia Tolvan paliskuntaan ja poronhoidolle taikka poroelinkeinolle ei ole todellisuudessa arvioitu maakuntakaavoituksen yhteydessä tuulivoimahankkeeseen olennaisesti kuuluvien sähkönsiirtolinjojen YVA -selvitysten ollessa kesken.

Mainitut seikat huomioitaessa maakuntakaava ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ratkaisu ovat suoraan ennakkoratkaisun KHO 2016:14 vastaisia. Hyväksytyt 3. vaihemaakuntakaavan selvitykset eivät näin ollen ole riittäviä ja maakuntakaava on tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain vastainen.

V. Muuta:

Tolvan paliskunta haluaa lyhyesti vielä tuoda esiin muina maakuntakaavan valituksenalaista merkintää vastaan puhuvina yksittäisinä seikkoina ensinnäkin sen, että kaavaprosessin aikana Maaningan tuulivoimala-alueen voimaloiden sijoittelua on jouduttu muuttamaan ja määrää vähentämään alkuperäisestä suunnittelusta yli kuudesta kymmenestä tuulivoimalasta 54:ään asian puutteellisen valmistelun ja saatujen lausuntojen vuoksi (Kuusamon Maaningan tuulivoima-alue / Maisema- ja kulttuuriympäristön karttatarkastelu, lisähavainnekuvat, Sito Oy 4.9.2017). Nämä perusteet, joilla tuulivoimaloiden sijoittelua ja määrää on muokattu vähemmän haittaa aiheuttaviksi pätevät myös jäljellä olevien tuulivoimaloiden osalta, mitä ei ole kaavaprosessissa tai hallinto-oikeuden ratkaisussa riittävästi huomioitu.

Toisekseen valituksenalaisen maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä on asetettu poronhoitoa koskeva neuvottelovelvollisuus ainoastaan valtion maiden osalta:

"Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueen käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat, jotka on esitetty maakuntakaavan selostuksessa. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa."

Poronhoitolain 3 §:n mukaisesti vapaa laidunoikeus ulottuu kuitenkin valtion maita laajemmalle eli koko poronhoitoalueelle. Tästä huolimatta **neuvottelovelvollisuus on määrätty koskemaan ainoastaan valtion maita eikä esimerkiksi niitä yhteismetsän hallinnoimia ja hanketoimijalle vuokrattavia maita, joille Maaningan tuulivoimahanke osittain sijoittuu. Tolvan paliskunta katsoo, että kaavamerkintä on myös tältä osin ristiriidassa poronhoitolain kanssa ja on siten lainvastainen.**

VI. Oikeudenkäyntikuluista:

Tolvan paliskunnan vaatimusten tullessa hyväksytyksi on Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitto velvollinen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n nojalla korvaamaan paliskunnan oikeudenkäyntikulut, sillä asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että paliskunta joutuisi itse vastaamaan asiassa syntyneistä oikeudenkäyntikuluistaan.

Kohtuuttomuutta arvioitaessa on huomioitava se, että oikeudenkäynti on aiheutunut Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton edellä esiintuoduista lainvastaisesta toiminnasta ja että asia on ollut erityisen merkityksellinen Tolvan paliskunnan kannalta. Vastaavasti maakuntaliitto on hallinnollisena toimijana huomattavasti vahvemmassa taloudellisessa asemassa kuin paliskunta.

VII. Yhteenveto:

Kaikkeen edellä tässä valituksessa esitettyyn viitaten maakuntavaltuuston päätös 3. vaihemaakuntakaavan hyväksymisestä Maaningan tuulivoima-alueen (tv 1 367) osalta on poronhoitolain ja maankäyttö- ja rakennuslain vastainen. Kaavamerkintä aiheuttaa Tolvan paliskunnalle kohtuutonta haittaa lakkauttamalla alueella harjoitettavan poroelinkeino. Maakuntakaavan selvitykset eivät myöskään ole olleet riittäviä tuulivoimahankeen poronhoidolle aiheuttavien vaatimusten jäätyä selvittämättä eikä kaavamerkinnällä myöskään edistetä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Maakuntavaltuuston ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden valituksenalaiset päätökset on siten lainvastaisina kumottava.

TODISTELU

I. Kirjallinen todistelu:

1. Ote Tuuliatlaksesta hankealueelta

Todistusteema: Maaningan tuulivoima-alue ei sijaitse tuulivoimantuotannon kannalta parhaalla mahdollisella alueella. Kaavamerkintä on kohtuuton verrattaessa sitä tätä taustaa vasten poronhoidolle aiheutuviin haittoihin.

Muilta osin Tolvan paliskunta vetoaa samoihin todisteisiin ja materiaaleihin kuin asian aikaisemmissa käsittelyvaiheissa samoin todistusteemoin. Tässä valituksessa viitattu todistelu ja muu materiaali on aiemmin toimitettu asiaa käsitteelle viranomaiselle ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle.

Maaninkavaarassa 18.5.2020

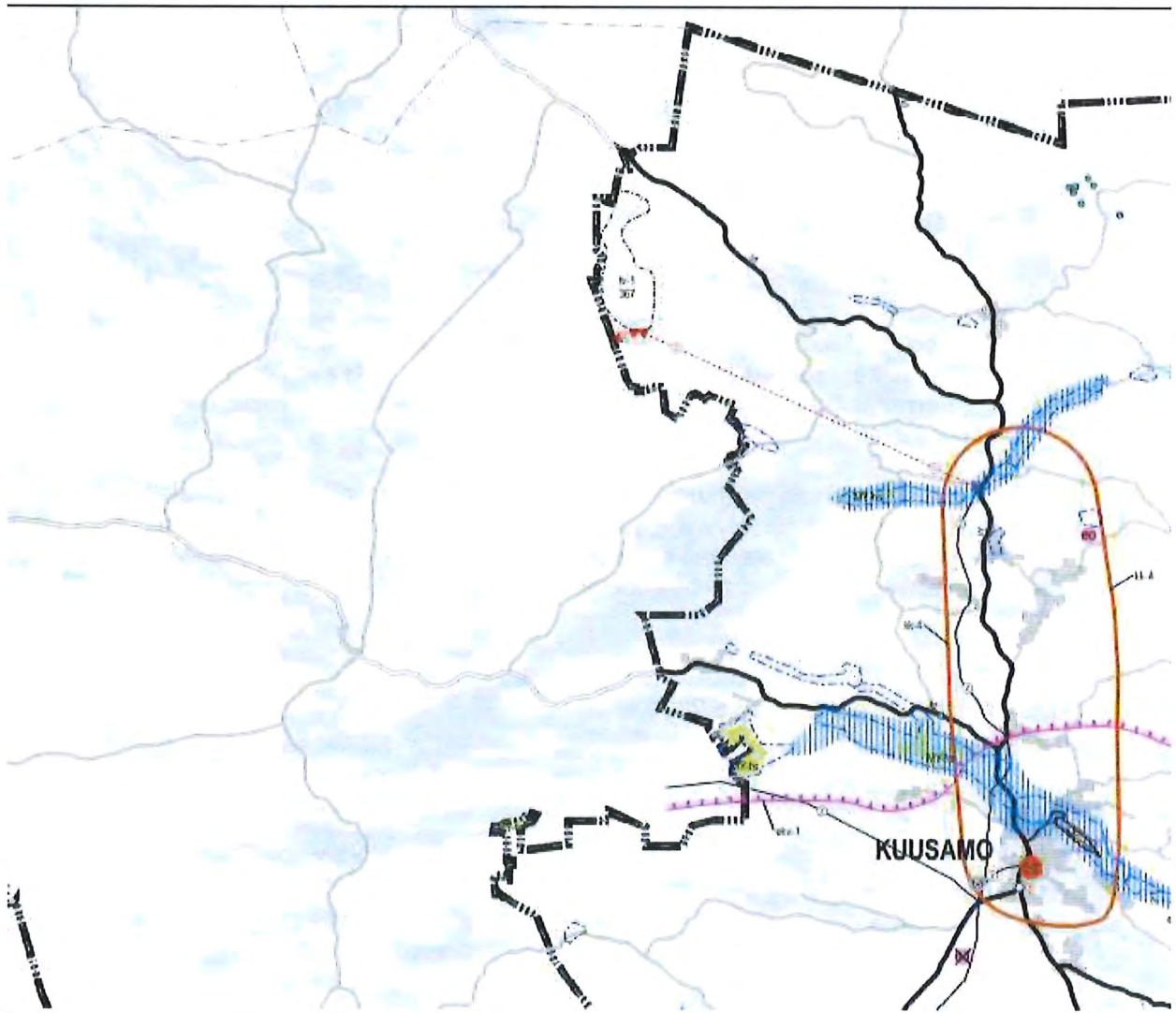
TOLVAN PALISKUNTA

Olavi Lämsä
poroisäntä

Laati:

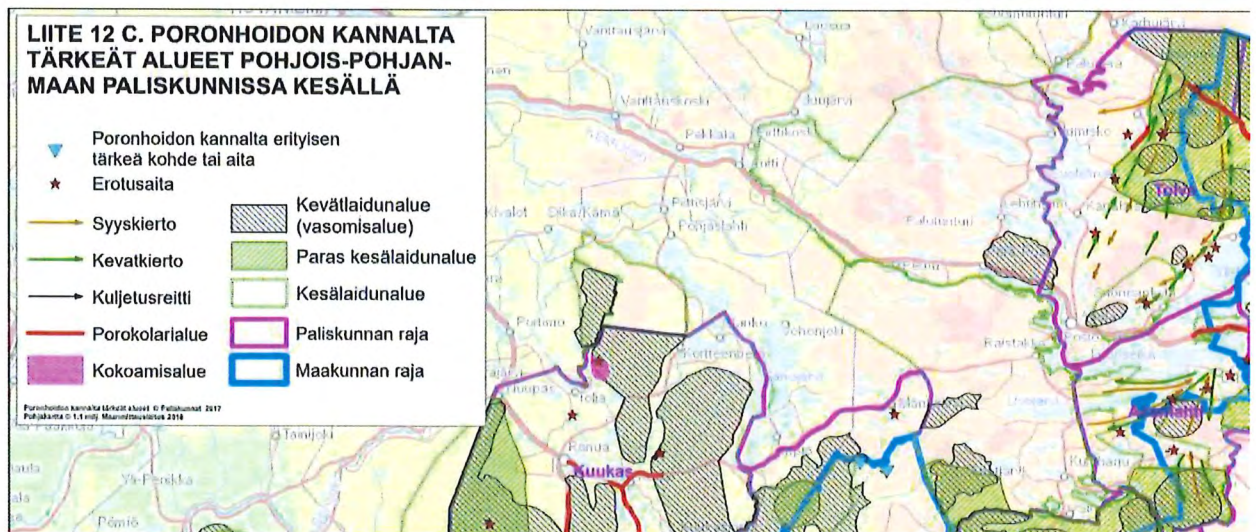
Joni-Petteri Ylänkö
varatuomari, ekonomi, Rovaniemi

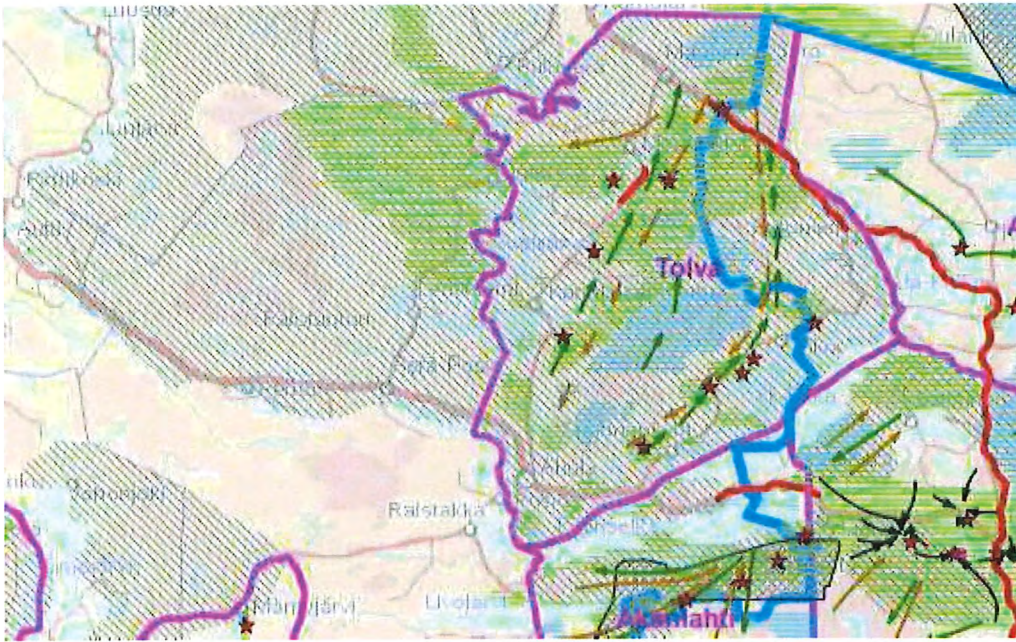

LIITE 12 C. PORONHOIDON KANNALTA TÄRKEÄT ALUEET POHJOIS-POHJANMAAN PALISKUNNISSA KESÄLLÄ

- Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä kohde tai alta
- Erotusaita
- Syyskierto
- Kevätkierto
- Kuljetusreitti
- Porokolarialue
- Kokoamisalue
- Kevätlaidunalue (vasomisalue)
- Paras kesälaidunalue
- Kesälaidunalue
- Paliskunnan raja
- Maakunnan raja

Poronhoidon kannalta tärkeät alueet © Fennoskandia 2017
Pohjakaarta © 1:1 etäisyys Maanmittauslaitos 2018

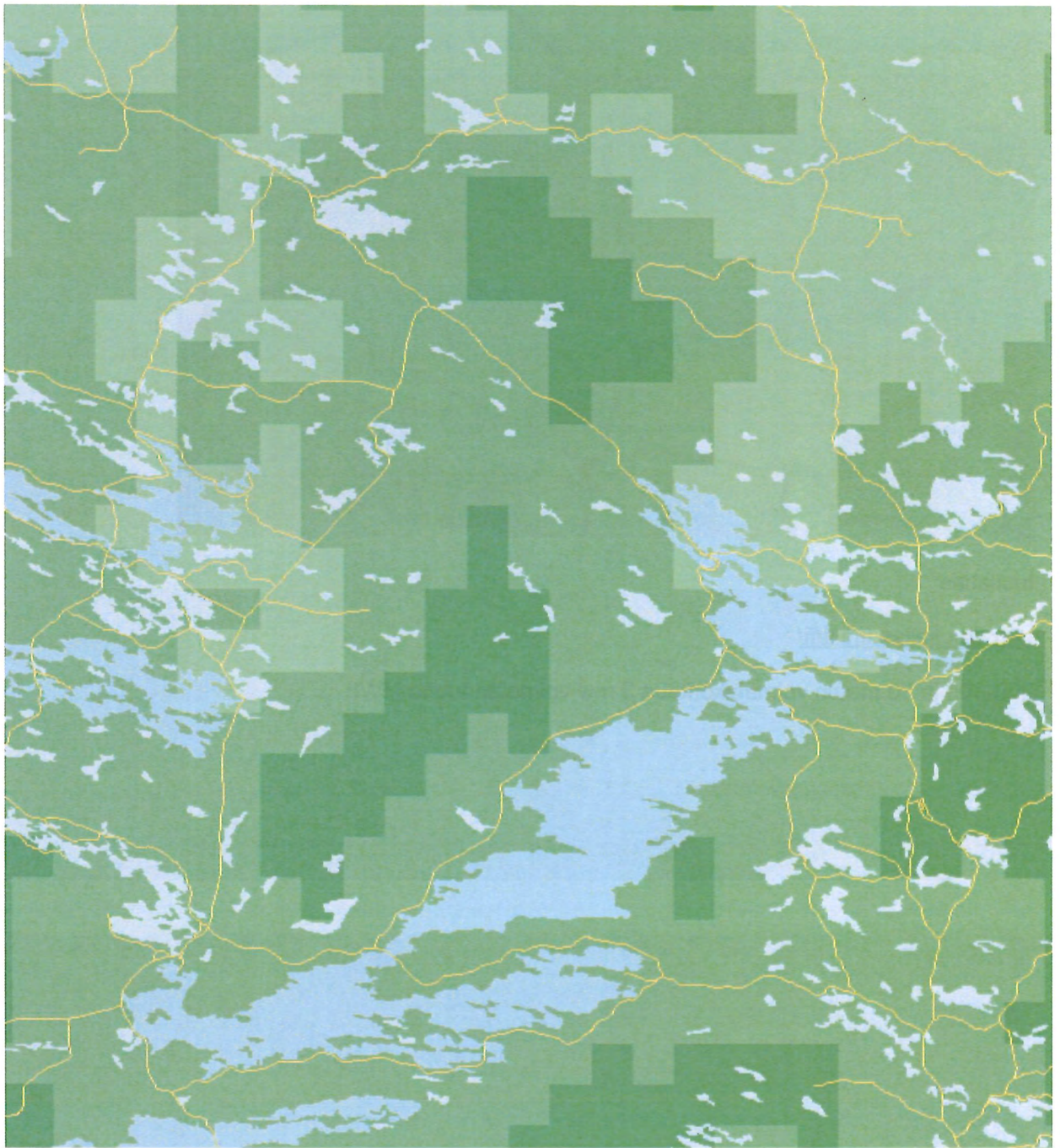

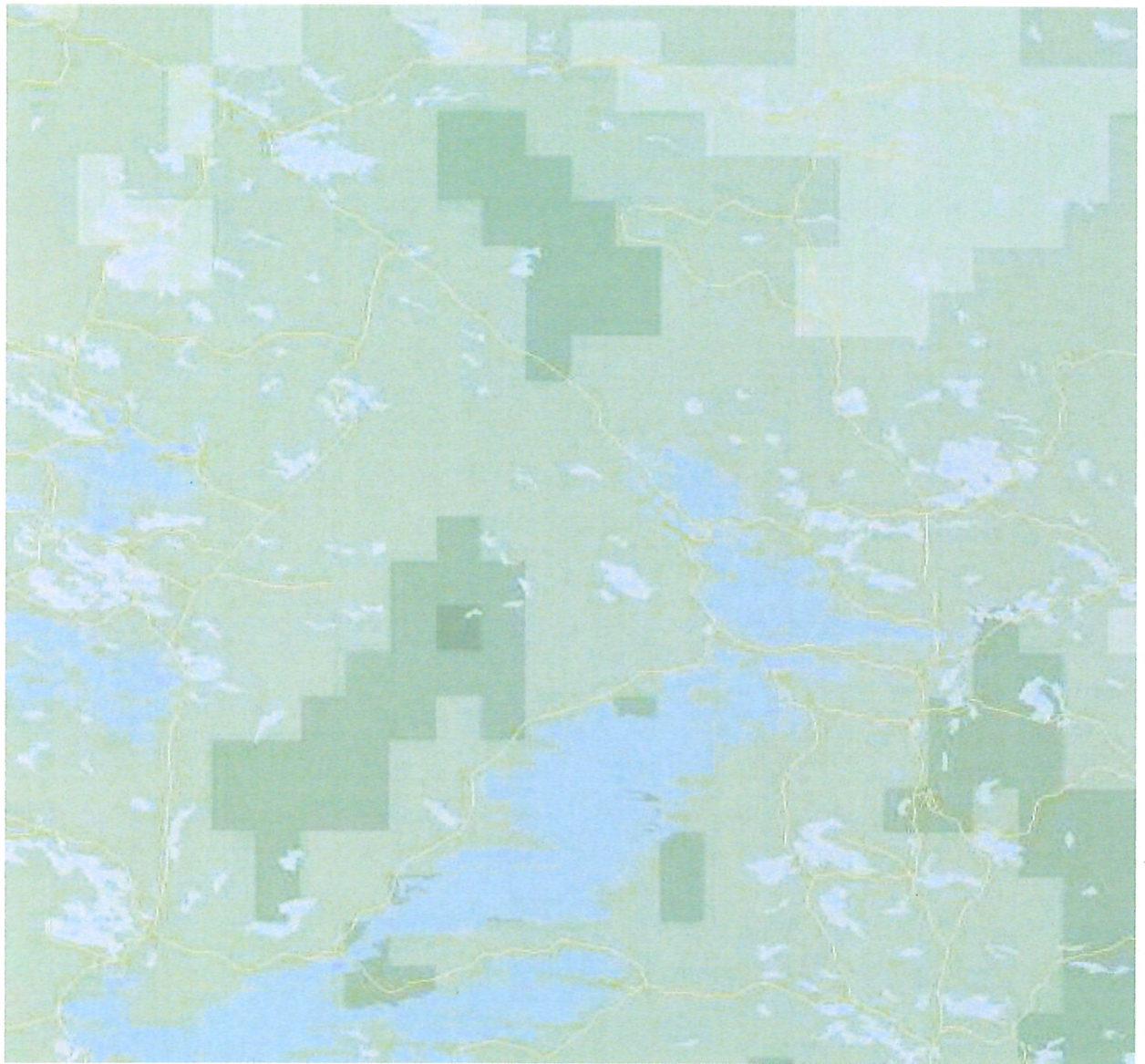

tuuliatlas

<http://tuuliatlas.fmi.fi/>

200-100 ja 50 metrin voimalakorkeus 3 mw voimalan tuotto MWh

"Tolvan Paliskunta" <Tolvanplk@outlook.com> aika 31.05.2020 12.01.40

Vastaanottaja: "korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi" <korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi>
Kopio:
Aihe: Liitteitä valitukseemme Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksestä nro 20/0240/1

Hei!

Pyydämme huomioimaan oheisen Lapin ELY-keskuksen tekemän ilmoituksen lisäselvitystarpeesta koskien Kuusamon kaupungin Maaningan tuulivoimahankkeeseen olennaisena osana liittyvän Jumiskon voimalinjan YVA-selostuksen puutteellisuutta erityisesti poronhoidon osalta.

Valituksemme koskee Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöstä hylätä valituksemme Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan hyväksymisestä. Haluamme kiinnittää huomiota Lapin ELY-keskuksen toteamaan ja paliskuntamme toistuvasti esiin tuomaan tosiasiaan, ettei riittäviä selvityksiä ja viranomaispäätöksiä ole vielä tehty. Oheisen YVA-selostuksen osalta hankkeen yhteisvaikutukset paliskuntamme elinkeinolle on kuitattu kahdella lauseella. Lapin ELY-keskus vaatii viranomaistahona hankekokonaisuudelle (tuulipuisto ja kaksi voimalinjakokonaisuutta) laajempaa yhteisvaikutusten arviointia. Tähän mennessä selvitykset, erityisesti hankkeen kokonaisvaikutusten osalta, on todettu riittäviksi vaikka olemme yrittäneet toistuvasti tuoda esille yhteisvaikutusten olevan huomattavasti puutteellisia selvityksiä laajempia.

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan hyväksyminen ja käyttöönotto mahdollistaa Kuusamon kaupungin hyväksyä Maaningan hankealueelle tuulivoimaa koskeva osayleiskaava. Hankkeen laajuutta on kuitenkin syytä tarkastella perinpohjaisesti uudelleen. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on liitteenä olevassa ratkaisussaan (numero 20/0240/1) huomauttanut sivulla 62, ettei hanketta ole mahdollista toteuttaa suunnitellussa laajuudessa.

Ystävällisin terveisin,

Ossi Harjukelo
rahastonhoitaja
Tolvan paliskunta
tolvanplk@outlook.com

Maaningan voimajohto YVA-selostuksen täydennyspyyntö poro 280520.pdf

Pohjois-Suomen_hallinto-oikeuden_päätös_dnrot_01021_18_4101_ym.pdf

LAPPI_Maaninka_Jumisko_110_kV_YVA_selostus.pdf

28.5.2020

EPV Tuulivoima Oy
Kirkkopuisto 0
65100 Vaasa

SitoWisén Oy:n toimittama YVA-selostus 6.2.2020

Puutteellisen arviointiselostuksen täydentäminen, Maaningan tuulivoimapuisto – Jumisko 110 kV voimajohtohanke

Lapin ELY-keskus on yhteysviranomaisena kuuluttanut sille toimitetun, otsikon mukaisen hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, saanut siitä lausuntoja ja mielipiteitä sekä tarkistanut sen laatua ja riittävyttä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 24 §:n mukaan, jos yhteysviranomainen ei voi tehdä perusteltua päätelmää ympäristövaikutusten arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi, sen on ilmoitettava hankkeesta vastaavalle, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että arviointiselostuksesta kuullaan täydentämisen jälkeen siten kuin 20 §:ssä säädetään. Yhteysviranomainen antaa tämän jälkeen perustellun päätelmän 23 §:n mukaisesti.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostus on puutteellinen poronhoitoon, suureen petolintuun ja pesimälinnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta. Yhteysviranomainen toimittaa suureen petolintuun ja pesimälinnustoon kohdistuvan osuuden erillisellä salassa pidettävällä asiakirjalla.

Yhteysviranomainen on lausunut YVA-ohjelmasta, että voimajohtohanke yhteisvaikutukset Maaningan tuulivoimapuiston kanssa tulee arvioida ja tulokset tulee esittää arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksen sivulla 94 esitetty 'hanke muodostaa haasteita paliskunnan poronhoitoon', 'yhdessä kaksi hanketta saman paliskunnan alueella laajentaa poronhoidon häiriöaluetta ja kasvattaa riskiä poronhoidon kannattavuuden heikkenemiseen näillä alueilla', ei ole riittävä Maaningan tuulivoimapuiston ja voimajohtohanke ja niin sanotun Jumiskon voimajohtohanke yhteisvaikutusten arviointi Tolvan paliskunnan poronhoidolle aiheutuista vaikutuksista. Mainitut lauseet eivät ole riittävän yksilöityä arviointia. Lausunnoissaan myös Tolvan paliskunta on todennut, että molempien voimajohtohankkeiden ja tuulivoimapuiston yhteisvaikutusta ei ole arvioitu kokonaisuutena ja riittävästi paliskunnan poronhoitoon, ja Paliskuntain yhdistys, että yhteisvaikutuksia hankkeen kokonaisuudesta ei ole arvioitu.

Lisäksi yhteysviranomainen on edellyttänyt lausunnossaan arviointiohjelmasta useita poronhoitoon liittyvien vaikutusten arviointia.

Yhteysviranomaisen edelleen edellyttää, että poronhoitoon kohdistuvaa arviointia parannetaan myös laadullisesti ja riittävyden saavuttamiseksi

- esittämällä paliskunnat kokonaisuudessaan ja niiden keskeiset toiminnot kartoilla,
- yksilöimällä erotusaidat ja muut keskeiset rakenteet ja arvioinnissa käytetyt paikat ja infrastruktuuri kartoilla siten, että arviointitekstin voi yhdistää paikkoihin,
- arviointiselostukseen liitetään kartta, josta selviää, miten poroja kuljetetaan eri alueilla eri vuodenaikoina ja mitkä porojen kulku- ja kuljetussuunnat ovat ja asia avataan tekstissä,
- arvioinnissa ja häiriövaikutuksen merkittävyyden kannalta on tärkeää ottaa huomioon mitä kautta poroja kuljetetaan erotusaitoihin,
- arvioimalla poronhoitoon liittyvien rakenteiden, talvilaidunten ja vasomisalueiden menetykset ja muutokset,
- arvioimalla häiriöalueiden laajuus ja porojen siirtymiset ja ne tulee esittää myös kartoilla,
- miten hankkeesta vastaava lieventää rakentamisaikaisia ja toiminnan aikaisia vaikutuksia poronhoitoon ja
- ehdotus seurantajärjestelyistä.

Arvioinnin hankekohtaisuuteen tulee kiinnittää huomiota siten, että vaikutukset ovat tunnistettavissa nyt arvioitavana olevaan hankkeeseen ja hankekokonaisuuteen. Selvitystä tulee tehdä yhdessä paliskuntien kanssa.

Asiakirjan hyväksyminen Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Leena Ruokanen ja ratkaissut alueidenkäyttöyksikön päällikkö Kaija Pekkala. Sähköinen allekirjoitus on asiakirjan lopussa.

TIEDOKSI

Jokelainen, Kainulainen
Tolvan paliskunta, poroisäntä
Paliskuntain yhdistys, Marja Anttonen

Tämä asiakirja LAPELY/2388/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2388/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pekkala Kaija 28.05.2020 11:58

Esittelijä Ruokanen Leena 28.05.2020 11:57

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTO

28.12.2020

Viite: Lausuntopyyntönnö 24.11.2020 Dnro VN/6158/2020

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAIDEN MAISEMA-ALUEIDEN PÄIVITYSINVENTOINTI

Suomessa on 156 valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995 vahvistettua valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Alueiden päivitysinventointi ja päivitetty ehdotus valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi esiteltiin vuonna 2016. Ympäristöministeriö pyytää nyt kannanottoja ja lausuntoja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointiin tehtyihin muutoksiin. Lapin maakunnassa sijaitsevien maisema-alueiden rajojen esitetään pysyvän samoina kuin vuoden 2016 esityksessä. Lappiin esitetään lisäksi kolmea uutta maisema-aluetta.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi on valtakunnallisten alueidenkäyttöta-voitteiden tarkoittama kulttuuriympäristöä koskeva valtakunnallinen inventointi. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan arvokkaiden kulttuuriympäristöjen arvojen turvaamisesta on huolehdittava valtakunnallisesti. Alueidenkäytössä on tarpeen tunnistaa valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja ottaa ne huomioon niiden arvojen turvaamiseksi.

Ehdotettujen valtakunnallisten maisema-alueiden joukossa on useita vahvasti poronhoitoon liittyviä maisema-alueita. Poronhoito ja muut luontaiselinkeinot ovat vaikuttaneet Pohjois-Suomessa erityisesti maiseman kulttuuripiirteisiin. Tämän päivän haastavassa arjessa toimimisen kulmakivi ja elinehto poronhoidon näkökulmasta ovat mahdollisimman koskemattomat erämaa-alueet, joilla porot voivat laiduntaa häiritsemättä muita elinkeinoja tai vakituista- ja vapaa-ajan asutusta.

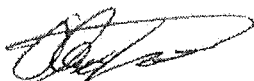
Tarkemmat huomiot ehdotuksesta

Yksi ehdotuksen uusista maisema-alueista on Kitkajärvien ja Riisitunturin maisemat, jotka sijoittuvat Tolvan paliskunnan tärkeimmälle toiminta-alueelle Kuusamon ja Posion kuntien alueella. Ehdotukseen sisältyy myös aiemmin maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi määritelty Vasaraperän kylä. Tolvan paliskunnan näkemyksen mukaan alue on erittäin hyvä lisä valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Rajaus voisi olla myös laajempi käsittäen Riisitunturin ja Maaninkavaaran välisen vaarajonon, Rintajärven ympäristöineen ja Ylä-Kitkajoen. Alue on kaunista, erämaista, luontaiselinkeinojen ja eränkävynnin perinnemaisemaa ja siellä toimivalle Tolvan paliskunnalle poronhoidollisesti kriittisen tärkeä. Aluetta ja sen arvoja uhkaa erittäin laaja Maaningan tuulipuistohanke, johon sisältyi-

si myös voimalinjat kahteen eri suuntaan. Tuulipuistoalue sijoittuisi keskelle tätä ehdolla olevaa maisema-aluetta ja toinen voimalinjoista kulkisi suoraan Kitkajärvien yli. Tolvan paliskunta vastustaa tätä hankekokonaisuutta sen poronhoidolle aiheuttaman todennäköisen, erittäin merkittävän haitan vuoksi. Maisema muuttuisi tällä esitetyllä alueella teollisen maankäytön maisemaksi.

Kaikkien päivityksessä ehdotettujen alueiden maisemassa näkyy kauniiden ja yhtenäisten luonnonmaisemien ohella alkutuotannon elinkeinojen ylläpitämiä, hoidettuja, avoimia perinnekulttuurimaisemia, joihin poronhoidon harjoittamisella on enenevässä määrin merkittävä vaikutus. Tolvan paliskunta pitää uusia ehdotuksia hyvinä ja kannattaa niiden merkitsemistä merkittävien maisema-alueiden joukkoon.

Tolvan paliskunta

Olavi Lämsä
poroisäntä